

sella biex jindaħal hu halli jiġbor it-tfal u dak l-imbierak ta' Assistent ta' l-iskola li kont issibu f'kull fettuqa, sehlu jgħaqqad truppa tfal li kienet mill-aħjar fil-Moviment ta' Baden Powell. Konna mmorru għad-drill fil-wesgħa tas-siment, il-Wied, u konna wkoll ngħaddu nofs ta' nhari fil-wilġa tal-Marsa fejn konna nittellqu, naqbzu u nsajru wkoll, bis-Sur Gużè dejjem magħna qisu l-Anglu Kustodju. Kultant konna nimmarċjaw fir-rahall, b'wiehed minn dawk tač-čirimella jimxi quddiem u warajh dawk tal-bugles u t-tnabar, u ommijietna u mis-sirijietna fil-bieb jarawna għaddejjin u jintefhu bina!

Is-Sur Porsella ma kienx bniedem medhi biss bil-hwejjeġ tar-rahall u mitluf wara x-xirkiet u x-xejriet li jtnisslu hemm. Hu kien bniedem intellettuali, iħobb it-tagħlim u jixxieghel fil-qari; kien ħabib tas-Sur Gużè Muscat Azzopardi, tas-Sur Tonin Muscat Fenech u tas-Sur Rikard Mifsud Bonnici, tliet kittieba mill-aħjar, l-ewwel tnejn joqogħdu Hal Qormi, u ma setax ma jiddakkarx minnhom. Hu kien l-ewwel wiehed li fl-1918 ħareġ ġurnal f'Hal Qormi: "*The School Journal*", u naħseb li kien fost l-ewlenin mgħallmin ta' l-iskola li għaraf il-fejda u s-siwi tal-qari bħala mezz ta' tagħlim. Għall-interess tiegħu fil-qasam letterarju kien magħżul minn ta' l-ewwel, bħala Membru Akkademiku tal-"Għaqda tal-Kittieba".

Issa s-Sur Gużepi Porsella ħalliena imma ismu lilna, li konna skulari tiegħu, jibqa' jfakkarna f'dawk is-snin ferħanin ta' zghoritna u f'dak iż-żmien ta' barka u sliem meta konna nifirħu b'kollox, meta ma konniex nafu x'inhu qerq u mibegħda, meta d-dinja kienet ħanina magħna, meta l-ħajja kienet twegħedna kull hena u ġid, meta konna ġenwini f'għamilna u ħsiebna. *O tempora! O mores!* Kemm nixtieq nerga' nserraħ fostkom 'l moħħi u 'l qalbi għajjenin u mikdudin bis-snin u ipokresija tal-bnedmin.

IZ-ZGHOZIJA

Ta' CHARLES CASHA

KEMM-IL DARBA, matulek ja ħajjet il-bniedem, feġġet quddiem ħbub għajnejna iż-żgħozija tagħna. Rajna u ftakarna fiż-żmien sabiħ li issa tar u mar u l-lum nitkellmu fuqu. Niftakru f'żgħozitna—ma nistghux ninsewħa...

Għax iż-żgħozija hija bħal ġnien: ġnien mimli ward u fjuri li l-fwieħa tagħhom tifga l-imnifsejn ta' min joqrob lejhom. Ma jkunx għadu l-bniedem dahal f'żgħozitu meta jkun diġà beda jħoss ġewwa fih dik il-hena li toħroġ mill-ward ta' żgħozitu. Imbagħad huwa jidħol fi ġnien żgħozitu u qalbu tfur bil-hena, hekk kif jara mifruħ quddiemu dak il-ġmiel bla tarf. Huwa jħares madwaru u bla ma jinduna johorġu minn fomm l-kelmiet "Kemmm hu sabiħ ġnien żgħoziti!" Hekk iħossu ferħan, li jinsa li xi darba għad irid iħalli dak il-ġnien

sabiħ biex qatt ma jerga' jidħol fih. Ix-xewqa kbira li jkollu li jibqa' hemm ġew tkun hekk qawwija li tnessih dan.

Biss kemm-il darba fil-ġnien taż-żgħozija, flok il-ward li jfewwaħ u jfawwar il-qlub bil-hena, insibu miżrugħ ix-xewk! Dan ix-xewk li jniggeż il-ġisem u jgarraf il-qlub! Imsejtna huma dawk li f'żgħozitna isibu biss tbatija u dieqa. Għaliex dawn għalihom, iż-żgħozija, ma tkunx dak il-ġnien bil-ward imma x-xaħri mudlam li t-tifkira tiegħu tnissel f'qalbhom dieqa u mibegħda.

F'żgħozitna niltaqgħu ma' ħafna hwejjeġ sbieħ, fosthom l-imħabba. Dan huwa iż-żmien meta f'qalb iż-żgħażaġħ tibda tinħass għall-ewwel darba l-ġibda għal xulxin. F'dan iż-żmien iż-żgħażaġħ jidhru fl-aqwa tagħhom; it-tfajla tidher sabiħa u wieqfa, il-ġuvni f'saħħtu u fuq tiegħu. Kemm hi sbejħa l-ewwel imħabba! Kemm iħossu ferħan il-ġuvni meta jkun għadu fl-ewwel imħabba tiegħu! Kemm pjanijiet iħejji għall-ġejjieni! Hekk ukoll it-tfajla tkun f'ġenna ta' l-art meta tara lill-maħbub tagħha għaddej mit-triq fejn toqgħod hi. Huwa minnu li l-imħabba hija sabiħa. Hija warda li tikber fil-ġnien ta' żgħozitna tha, imma x-xewka li għamlet ferita f'qalbhom żaġħżuġħa.

Imma mhux darba u tnejn ġara li l-imħabba tibdel il-forma tagħha ta' warda u tiġi f'żgħozitna bħala xewka li teqred l-hena tagħna ħesrem. Kemm drabi smajna b'żgħażaġħ li ntilfu fil-ġnien ta' mħabbithom u ntxeħtu f'baħar ta' nicket. Imsejtna żgħażaġħ, l-imħabba għalihom, ma kenitx dik il-warda li tifga l-imnifsejn bi fwiħitha imma x-xewka li għamlet ferita f'qalbhom żaġħżuġħa.

Imma iż-żgħozija hija qawwija! U għax hija qawwija tagħti l-qawwa. Iż-żgħżuġħ iħossha dik il-qawwa li tagħtiħ żgħozitu. Arah għaddej fi triq kollu qawwa, wieqaf u dritt. Ġewwa fih dik il-qawwa tgħidlu "Int żaġħżuġħ, qawwi, u ħadd ma jista' għalik". U għax iż-żgħżuġħ huwa qawwi kulħadd ifittxu, kulħadd iridu! Il-kbar iħarsu lejħ bħala kolonna fil-bini tal-progress u l-ġejjieni tal-pajjiż. Huma jaġħmlu minn kollox biex minnu jaġħmlu čittadin tajjeb fil-karattru, čittadin ħabrieki. Din il-qawwa fiż-żgħozija tgħaddi minn fuq kulħadd. Tiġi fuqna u aħna nistgħu nużawħa tajjeb jew ħażin.

Kemm żgħażaġħ jużaw qawwet żgħozithom fil-ħażen. L-ghama tagħhom inessihom id-dmir tagħhom u jaġħlqilhom widnejhom għal dak li hu tajjeb u meħtieġ għall-ġejjieni tagħhom. Hasra, tassew ħasra, li tara żgħażaġħ fl-aqwa tagħhom jaħlu d-don ta' żgħozithom fi hwejjeġ ta' dannu għalihom infuħom.

U hekk bħal kull ħaġ'ohra f'din id-dinja jaħsal ukoll it-tmiem ta' żgħozitna. Hija tgħaddi u tintemm. Iżda le tintesa! Iż-żgħozija ma tintesix! Ma tistax tintesa! Għax kif jista' wiehed jinsa żmien żgħozitu? Edda bniedem li għadda żgħozitu ma jinsa l-fwieħa tal-ward jew ix-xewk li ġarrab f'qalbu, imħabbtu li hennietu jew niktitu, u l-qawwa żaġħżuġħa li darba kien iħoss ġewwa fih. Għalkemm hija tgħaddi, xorta waħda tibqa' bħala l-aqwa żmien ta' ħajjitna.